

Πώς Απαντάμε στις Ασκήσεις της Έκθεσης στις Πανελλήνιες

Δομή και τρόπος-τρόποι ανάπτυξης παραγράφου

Η **δομή** της παραγράφου αποτελείται από τη **θεματική** περίοδο, τις **λεπτομέρειες/ σχόλια** και την **κατακλείδα**.

Η **θεματική περίοδος** περιλαμβάνει το **θέμα** της παραγράφου και βρίσκεται **συνήθως** στην **αρχή**. Ωστόσο, μπορεί να **βρίσκεται** στο **τέλος**, στη **μέση**, όταν ακολουθείται ένας πιο συνθετικός τρόπος σκέψης ή μπορεί και **να απουσιάζει**, οπότε μπορούμε να την βρούμε από τα συμφραζόμενα.

Οι **λεπτομέρειες/τα σχόλια** αποτελούν τις επιμέρους ιδέες και αναπτύσσουν τη θεματική περίοδο. Οι λεπτομέρειες διακρίνονται σε **βασικές**, οι οποίες αποτελούν τις κύριες πληροφορίες και **υποστηρίζουν άμεσα** την **κατευθυντήρια** ιδέα και σε **βοηθητικές**, οι οποίες αποτελούν δευτερεύοντα και συμπληρωματικά νοήματα.

Η **κατακλείδα** συνήθως **συνοψίζει** τα όσα ειπώθηκαν στις λεπτομέρειες ή οδηγεί σε ένα συμπέρασμα. **Μπορεί** και να **παραλείπεται**, στη περίπτωση που επιτυγχάνεται η κατανόηση της παραγράφου ήδη από τις λεπτομέρειες, οπότε η σύνοψη καθίσταται **περιττή**.

Όσον αφορά τον **τρόπο ανάπτυξης παραγράφου**, διαβάζουμε προσεκτικά την άσκηση, για να εξακριβώσουμε **πόσους τρόπους** μας ζητάει να βρούμε (συνήθως προσδιορίζεται ο αριθμός). Αν δεν αναφέρεται ο αριθμός, διαβάζουμε προσεκτικά τη παράγραφο, για να εξακριβώσουμε αν αναπτύσσεται με έναν τρόπο ή αν υπάρχει συνδυασμός. Στην απάντησή μας **δεν ονομάζουμε απλώς** τον τρόπο, αλλά τον **τεκμηριώνουμε** με δικά μας **λόγια** και **αναφορές** μέσα από την ίδια την **παράγραφο**.

Ενδεικτικές απαντήσεις:

«Μέσα στην ιστορική πορεία του πνεύματος δύο αντίθετα ρεύματα υφαίνουν με την ορμή τους την κίνηση των ιδεών. Το ένα ωθεί ακάθεκτα προς τα εμπρός, προς κάτι ανείπωτο ακόμη, κάτι που δεν έχει άνετα σαρκωθεί στη σκέψη και στη διατύπωση, δεν έχει πραγματοποιηθεί, αλλά θέλγει σαν πυρετώδης προσμονή. Το άλλο αντιστέκεται και προσπαθεί με σύνεση και περίσκεψη να κρατήσει το με αγώνες πραγματοποιημένο, το δοκιμασμένο, τη θετική και σίγουρη κατάκτηση που λαμποκοπά σαν ώριμος καρπός»

Ε.Π. Παπανούτσος

Η παράγραφος αναπτύσσεται με **σύγκριση-αντίθεση**, καθώς ο συγγραφέας αναφέρεται σε δύο **αντιθετικά ρεύματα** που «υφαίνουν με την ορμή τους την

κίνηση των ιδεών», «Το ένα ωθεί ακάθεκτα προς τα εμπρός... Το άλλο αντιστέκεται...».

«Αξιοπρόσεχτη η παρατήρηση. Δεν αληθεύει όμως στη δική μας εποχή. Γιατί σήμερα και τα παιδιά είναι πολύ διαφορετικά από άλλοτε και ο αέρας, το «κλίμα» του σχολείου έχει αλλάξει. Παλαιότερα ο μαθητής περίμενε να φωτιστεί αποκλειστικά και μόνο από το Δάσκαλο του. Σήμερα οι πηγές των πληροφοριών έχουν πολλαπλασιαστεί σε βαθμό εκπληκτικό και οι κρουνοί τους (η εφημερίδα, το περιοδικό, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση) ρέουν μέσα στο σπίτι. Μπορεί ο μαθητής, ανάλογα με τη δύναμη και την όρεξη του, να προμηθεύεται ελεύθερα και απεριόριστα «ειδήσεις» από όλες τις περιοχές της ανθρώπινης περιέργειας: ιστορικές, γεωγραφικές, βιολογικές, ανθρωπολογικές, φυσικής, χημείας, κοσμογραφίας, ηλεκτρολογίας, κάθε λογής «τεχνικής»».

Ε.Π. Παπανούτσος

Η παράγραφος αναπτύσσεται με **συνδυασμό μεθόδων**.

Με **αιτιολόγηση**, καθώς ο συγγραφέας **δίνει το λόγο** που η παρατήρηση δεν αληθεύει στη δική μας εποχή «Γιατί σήμερα και τα παιδιά...».

Με **σύγκριση-αντίθεση**, γιατί **συγκρίνει τη σημερινή με τη παλαιότερη** εποχή ως προς τη πρόσβαση των μαθητών στη γνώση «Παλαιότερα ο μαθητής περίμενε... Σήμερα οι πηγές των πληροφοριών...».